

درس
نوشتار
۱۴

مستون آموزشی مرکز آموزش کتروبی

نوکار سردی

ساختارهای نحوی
در آیات و روایات

سید محمد منصور (حسینی نیا)

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
دانشگاه تهران
مرکز آموزش کتروبی

سرشناسه	: منصوری (حسینی نیا)، سید محمد، ۱۳۴۳-
عنوان و نام پدیدآور	: نحو کاربردی [کتاب]؛ ساختارهای نحوی در آیات و روایات / سید محمد منصوری (حسینی نیا) [برای] وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
مشخصات نشر	: دانشگاه قرآن و حدیث، مرکز آموزش الکترونیکی.
مشخصات ظاهری	: قم: موسسه علمی فرهنگی دارالحدیث، سازمان چاپ و نشر، ۱۳۹۶.
فروست	: ۴۱۰ ص.
شابک	: درس نوشتار، ۱۴.
وضعیت فهرست نویسی	: متنا (متون آموزشی مرکز آموزش الکترونیکی). متون گروه عمومی
یادداشت	: ۹-۹۳۸-۴۹۳-۹۶۴-۹۷۸
عنوان دیگر	: فایا
موضوع	: کتابنامه: ص. [۲۰۵] - ۴۱۰؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	: ساختارهای نحوی در آیات و روایات.
موضوع	: قرآن -- صرف و نحو
موضوع	: قرآن -- Grammar
موضوع	: زبان عربی -- صرف و نحو
موضوع	: Arabic language -- Morphosyntax
	: موسسه علمی فرهنگی دارالحدیث، سازمان چاپ و نشر
	: دانشگاه قرآن و حدیث، مرکز آموزش الکترونیکی
	: رده بندی کنگره
	: رده بندی دیویی
	: شماره کتابشناسی ملی

www.ketab.ir

سید محمد منصوری (حسینی نیا)

صفحه آرا: مهدی خوش رفتار اکرم

طراح جلد: حسن شادگان

ناشر: مؤسسه انتشاراتی دارالحدیث • چاپ: اول / ۱۴۰۰ • چاپخانه: بوستان کتاب

شمارگان: ۵۰۰ • شابک: ۹-۹۳۸-۴۹۳-۹۶۴-۹۷۸

محل پخش

دفتر مرکزی: قم، میدان شهدا، خیابان معلم، پلاک ۱۲۵ تلفن: ۰۲۵ ۳۷۷۴۰۵۲۳

فاکس: ۰۲۵ ۳۷۷۴۰۵۷۱ / ص. پ ۴۴۶۸ / ۳۷۱۸۵

نمایشگاه دائمی علوم حدیث (قم، خیابان معلم) مجتمع ناشران، طبقه همکف پلاک ۲۹ تلفن: ۰۲۵ ۳۷۷۴۰۵۴۵

شهری، حرم حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) صحن کاشانی تلفن: ۵۵۹۵۲۸۶۲

<http://darolhadith.ir>

کلیه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

۰۱۳/۰۰

فهرست مطالب

پیش‌گفتار ۱۵

جلسه اول: تأثیر قرآن بر اعراب

مبتکر علم نحو ۱۸
 اعراب ۲۰
 اعراب به لفظ و اعراب به معنا ۲۱

جلسه دوم: نقش اعراب قرآن و وجه بلاغی در فهم دقیق قرآن

پایه‌های قواعد نحو ۲۵
 کلیات علوم بلاغی ۲۷

جلسه سوم: تبیین مشکلات نقش نحوی برخی از الفاظ قرآن کریم

بررسی حالات گوناگون کلمه ۳۳
 تطبیق بر آیات ۴۱

جلسه چهارم: جمله و انواع آن

۱. جمله اسمیه و فعلیه ۴۷
 ۲. جمله خبریه و انشائیّه ۴۹
 ۳. جمله صغری و کبری ۴۹
 ۴. جمله تنزیلیه ۵۰
 جمله‌هایی که محلی از اعراب دارند (جایگاه اعرابی جمله‌ها) ۵۰
 دو نکته مهم ۵۱
 ۱. جمله خبریه ۵۲
 ۲. جمله حالیه ۵۳

۵۳	۳. جملهٔ مفعول به
۵۴	۴. جملهٔ مضاف الیه
۵۴	۵. جملهٔ جواب شرط
۵۵	۶. توابعی که به صورت جمله می آیند
۵۶	جمله‌هایی که محلی از اعراب ندارند
۵۶	۱. جمله ابتدائیه یا مستأنفه
۵۷	۲. جملهٔ معترضه
۵۷	۳. جملهٔ مفسره
۵۷	۴. جملهٔ صلهٔ موصول
۵۷	۵. جواب قسم
۵۸	۶. جملهٔ جواب الفاظ شرط غیر جازم
۵۸	۷. جملاتی که تابع از جمله‌هایی می آیند که محلی از اعراب ندارند

جلسه پنجم: کلام و انواع آن

۶۲	مباحث نحوی
۶۳	کلام و انواع آن
۶۴	تطبیق اعراب «ترکیب»
۶۶	جمله اسمیه
۶۷	جمله‌های فعلیه

جلسه ششم: جمله اسمیه

۷۱	حالات و انواع مبتدا
۷۳	حالات و انواع خبر
۷۳	خبر مفرد
۷۳	خبر جمله
۷۳	خبر شبه جمله
۷۵	تطبیق آیات
۹۰	مرور آیات
۹۳	الف - نکتهٔ نحوی:
۹۳	ب - نکتهٔ بلاغی:
۹۹	حسن ختام
۹۹	نکتهٔ بلاغی
۱۰۰	نکته‌های تبعی در کاربرد انواع کلمه

پیش گفتار

زیباتر خبری که قلم بلاغت بر صحیفه هستی نگارد، و نیکوتر اثری که رشحه بیان بر مُسند عالم آرد:

حمد و ستایش حضرت کریمی است که مطلق وجود را به مواهب و الطاف خویش مقید ساخته و اوصاف ناقصه عالمیان را به توجهات تامه خویش به احوال عالیّه بدل نموده؛ حضرت شریف که دوری و فصلی عالمی، به جود وجودش روزگار وصل گردیده، و از سر بخشندگی و بنده نوازی، پروردگان و تواضعیان رحمتش را به رأفت خویش اسناد داده، و گم‌گشتگان وادی حیرت، به جهت اضافه بدو، معارف دو جهان شده؛ و مختصر طلب جهانی در برابر کثرت انعام او، مطول گشته؛

وصلوات و تحیات بی‌شمار، و آفرین بسیار بر درّ یگانه عالم امکان؛ آن مؤکّد اشاره «لَوْلَاكَ»، آن مُسندِ مَسَدِ «رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ»، آن مردگانی مقدّم و بشارت مؤخّر، آن لطیفه حقّانی مرفوع و مؤید؛ سیدنا و مولانا ابوالقاسم المصطفی محمد؛ و درود و ثنای فزون از حدّ و عدد بر مبتدای جود و کرم، رافع رایت فتوّت و شرف الهی، معطوف و ممسوس ذات نبی ﷺ، آیت ربّانی جلی، سیدنا و مولانا علی بن ابی طالب (علیه آلاف التحية والثناء)؛ و بر خاندان گرامی ایشان ﺍﻟﻤﺎﺋﻤَﻪ که قبله اهل نظر و کعبه آمال عالمیان هستند؛

اما بعد؛ متکلم بلیغ - که به حلیه ادب آراسته شده، و از کژی‌ها و کاستی‌های سخن پیراسته گشته - را سزد که پس از آموختن دانش بلاغت (معانی، بیان، بدیع)، ظهور ادب و کمال را در تمامی اجزای زندگانی خویش، پی‌جو باشد؛ و از دانش ادب، آن طلبد که بزرگان و نازنینان و سخن‌دانان جهان، بدان نام‌بردار بوده‌اند.